

PÅ SPORET AF DEN TABTE TID

I hans unge år forvandlede et modeltog julelys i øjnene til bitter familiestrid. Men **Theis Berantzino** holdt fast i hobbyen, og modeljernbaner blev hans liv og levevej. I dag samles modelfolk af mange slags omkring ham og hans butik. Tag med til **Togcenter Gentofte**.

TEKST EMILIE ENGBIRK FOTO ULF SVANE/COPENHAGEN ARCHIVE

Udefra kunne man tro, at Togcenter Gentofte havde drejet nøglen om. Butikken har mange vinduer, men flere står tomme. De gamle Märklin-skilte er falmende, og i vinduet hænger papirer med teksten "Alt skal væk" – dog også med småt: "Vi lukker ikke – bare rolig." Men indenfor er der hele denne mandag eftermiddag kunder i butikken, og med gråligt hår, ternet skjorte og glimt i øjet

står indehaveren bag disken klar til at betjene dem.

I små 30 år har han været medejer af butikken, som er en af blot to tilbageværende i hovedstaden, der sælger modeltog, og fra sin plads bag disken har han stiftet indgående bekendtskab med branchen og dens eksistenser – og opnået en vis kultstatus.

"Det er jeg ligeglad med," siger Theis Berantzino på spørgsmålet om, hvordan

det føles at blive kaldt Danmarks modeltogsekspert nummer ét.

Han tøver, smiler skævt: "Jeg plejer bare at sige, jeg er sidste generation."

Det er ikke helt til at sige, om han joker eller er alvorlig, men er han ikke modtagelig for ros, så er han i hvert fald taknemmelig for, at kunderne opsøger ham og spørger ham til råds.

"Det er det, der er vores eksistensgrundlag," siger han,

Københavns Nordvestkvarter set gennem et togvindue.

Stambordet i midten af butikken er kantet ind mellem reoler og kasser i alle størrelser. Bordets ene ende er dækket af åbne kasser med alt fra togskiner til modelbiler og små byggesæt. Rundtom står der stole, hvor stamgæsterne kan samle sig over en kop fra kanden på den lille station overfor, hvor man kan tage kaffe og en kiks, hvis man putter et par mønter i en kop. En mørkhåret, slank mand i lycra-cykeltøj har lige købt et modelskib ved navn Helena og sætter sig ned.

"Jeg er ved at lave en havn," siger han og præsenterer sig som Carsten.

To andre mænd omkring bordet nikker, de kender tydeligvis hinanden og hinandens projekter.

Engang fandtes mange butikker som denne. Nu er de få, men Togcenter Gentofte samler stadig folk, der deler den samme fascination. For modeltog er ikke bare legetøj, men en hobby fuld af perspektiver, mener Carsten.

"Der er tre slags hobby-togfolk," siger han. "Dem, der samler og aldrig tager togene ud af æsken. Dem, der bare vil køre. Og så os, der bygger landskaber. Når jeg er færdig, river jeg det ned og bygger nyt. El-

STRØMFØRENDE

→ Theis Berantzino, 60 år.

Født i Dragør. Uddannet elektroingeniør.

Har interesseret sig for modeltog, siden han var to år gammel.

Medejer af Togcenter Gentofte siden 1998.

knallerister – og en badescene. Det handler ikke kun om togene. Jeg har bygget vand i havnen, med kraner og det hele. For mig er det helheden, der er det sjove."

Carsten og de andre omkring bordet mødes flere gange om ugen for at snakke om tog – og alt muligt andet. De bor spredt i hovedstadsområdet og rejser et stykke for at være her.

"Det er man nødt til, for der er kun to forretninger. Den her og en i Vanløse. Punktum. Der er ikke noget lige om hjørnet," siger en af mændene.

Før i tiden var der mange forhandlere – 10 eller flere, anslår han.

lers bliver det kedeligt," siger han og fortsætter med at fortælle om sit igangværende projekt.

Derhjemme har han et helt værelse til sit anlæg: "Med lys i husene og mennesker.

Jeg har lavet en kiosk med unge

"Det er gået ned ad bakke. De er gamle og dør," konstaterer han tørt. "Der kommer ikke mange nye til."

"Jeg er 54 – og en af de unge," supplerer en tredje mand, der også hedder Carsten.

Samtalen glider over i en diskussion om modelstørrelser. Der er flere at vælge imellem, hver mand sin favorit, størrelsen er næsten en del af identiteten – og udgangspunkt for drillerier.

"Theis elsker spor 1," siger en af stamgæsterne med adresse til butikkens ejer.

"Jeg er ikke udpræget til nogen størrelse," svarer Theis Berantzino med sit skæve smil.

"Det, jeg ikke kan døje, er producenter, der laver lorteprodukter. Men kunderne vil have dem, så selvfølgelig sælger jeg dem," siger han uden at uddybe, hvem de underlødige producenter er, mens stamgæsterne griner indforstået.

Theis Berantzino virker selv lidt forundret over, hvordan han endte her. Men hans skæbne blev muligvis beseglet tidligt.

"Jeg var så uheldig, at jeg fik et startsæt af min mor, da jeg var to et halvt år," siger butiksindehaveren med et ironisk smil.

→

Morten Rühmann bor i Norge, men kommer gerne forbi Togcenter Gentofte for at give en hånd med.

Fingerfærdigheden fik han fra morfaren, som var maskinmester: "Jeg var helt klart hans yndlingsbarnebarn. Hvad min morfar ikke har lært mig i sin kælder og sit værksted!"

Faren var anderledes.

"Han kunne bygge Herlev Sygehus som ingeniør, men ikke slå et søm i uden at ramme sig selv."

Ved siden af ingeniørjobbet var faren skakspiller på højt niveau, men som 10-årig fik Theis at vide, at han var for dum til at lære spillet.

"Så var den ligesom kørt," siger han tørt.

Sønnens hobby havde faren ikke meget tilovers for:

"Han mente, jeg skulle smide det hele ud. Han så det som legetøj. Han var lytende intelligent og meget lidt pædagogisk. Jeg var født som fars lille ingeniør – og en skuffelse."

Som teenager ramte Theis det punkt, hvor de fleste unge mænd som ham solgte togene for en knallert – men for ham blev det starten på en konflikt med hans far.

Den kulminerede juleaften, da bedste-forældrene kom med en gave.

"Min far begyndte at skændes med dem i entreen, fordi de havde købt et tog til

EN GANG GENTOFTE ...

→ Togcenter Gentofte blev grundlagt i 1996 af Rolf Sylvester-Hvid. Butikken har flyttet rundt gennem årene fra Gentoftegade over Kildegårds Plads til Søborg Hovedgade og ligger nu på Blåmunkevej i Nordvest. Her sælges både nye og brugte modeltog i alle størrelser – og alt tilbehør, der hører til.

mig," fortæller han. "De var på vej ud ad døren, før min mor fik ham til at holde op."

Den aften blev et vendepunkt. Fra han var 15 til 23, talte han ikke med sin far – selvom de boede i samme hus. Først da faren blev syg, nærmede de sig hinanden igen.

"Han fik en

dødsdom og åbnede op – men interessen for mine tog kom aldrig."

Som 20-årig begyndte han at læse til maskiningeniør og senere elektroingeniør, og ved siden af udlevede han interessen for mekanik og elektronik i en modeltogsbutik i Hellerup, hvor man solgte brugte tog i kælderen.

"I midten af 80'erne skete der en stor ændring i måden, man kørte modeltog

på – man gik fra de gamle transformatorer til computerstyrede systemer. Det var helt nyt, og jeg satte mig ind i det."

Theis Berantzino blev fast hangaround i butikken og hang på, da butikken lukkede i 1996, og en ven fra miljøet, Rolf Sylvester-Hvid, startede en ny forretning – Togcenter Gentofte – i små lokaler på Gentoftegade 95. I 1998 blev Theis Berantzino medejer, hvilket han stadig er den dag i dag. Ud over Rolf Sylvester-Hvid, der har skrevet bøger om modeltog, men ikke længere er aktiv i butikken, er der en tredje medejer, Knud Jørgensen, der mest er med for at hjælpe økonomisk. Og selvom butikken er flyttet mange gange siden, har de aldrig ændret navnet. I dag ligger butikken i Nordvest, men for stamkunderne er der ikke noget at tage fejl af.

en montre ved indgangen står et imponerende tog på næstnederste hylde. En tro kopi af et gammeldags damplokomotiv, sort med røde hjul og koblingsstænger i skinnende metal, som trækker en smuk gammel passagervogn, som de så ud for 100 år siden. Så virkelighedstro og detaljerigt, at man ville få lyst til at sætte sig ind i det,

”DU KAN SAMLE ALT – ARKITEKTONISKE STILARTER, ELEKTRONIK, COMPUTER, BARNDOM, NUTID. DET HELE MØDES HER.”

THEIS BERANTZINO

hvis bare det ikke var modelstørrelse spor 1 med en sporvidde på 45 mm. Oven på en anden montre, er en grå model med buet tag: Nørrebro Station.

”Det er en af vores egne produktioner. Folk spørger tit, om de må købe den – men nej, den er ikke til salg. Jeg har ikke engang selv et eksemplar,” siger Theis Berantzino. ”Der er en enorm arkitekturglæde i det her. Nogle går op i, at alt skal være korrekt. Andre elsker, at det bevæger sig og lyser. Og så er der dem – som mig – der bygger det, de drømte om som børn.”

Märklin, som de fleste kender, begyndte som fabrikant af bliklegetøj i 1859. Først senere begyndte de at lave modeller, som blev efterspurgt samleobjekter, fordi delene, der blev solgt enkeltvis, passede sammen. Du kunne købe en æske det ene år – og året efter bygge videre. Det var dér, hobbyen for alvor begyndte, og i 1870 kom de første egentlige modeltog, fortæller Theis Berantzino: ”Noget af det første, man kender, er zaren, der fik en model af Den Transsibiriske Jernbane. Der findes en tegning af banen, der kunne rulles ud i hele Vinterpaladset.”

Efter en dag i butikken bruger Theis timer i sit hobbyrum derhjemme – han lever ikke bare af hobbyen, men også for den. Måske derfor taler han med samme varme om kunderne som om togene. Og ligesom med togene er der mange typer.

”Jeg vil sige, det er mangfoldigheden i mennesker, som er sjov ved sådan et arbejde,” siger han og fortæller om undersøgelser fra 80’erne i USA, hvor man kortlagde forskellige hobbyer. Der var klart flest frimærkesamlere. Så kom modeltogsfolket.

”Og det undrede mig egentlig. Men det viste sig også, at de havde den højeste IQ. For modeltog er faktisk en meget udviklende hobby. Du kan samle alt – arkitektoniske stilarter, elektronik, computer, barndom, nutid. Det hele mødes her,” siger

han med begejstring, inden han med et grin tilføjer: ”Men det viste sig også, at der er flest lystmordere blandt os.”

Så vidt vides har Morten Rühmann ikke nogen mord på samvittigheden. Til gengæld er den ivrige stamkunde endt med at hjælpe til bag disken i Togcenter Gentofte. Han følte sig ikke klar til pensionen og spurgte så Theis Berantzino, om han kunne få et job, og selv efter at han er blevet norsk gift og flyttet til Norge, kommer han til Nordvest hver anden uge. ”Morten er en af de dedikerede. Og dem er der mange af.”

Kommer der egentlig kvinder i butikken?

”Meget, meget få. Og halvdelen af dem har været mænd.”

Theis Berantzino griner. De få kvinder, der dukker op, køber sjældent tog. Nogle bruger i stedet de små figurer til at lave smykker af.

Må jeg vise dig noget?”

På telefonen viser den yngre Carsten med efternavnet Sonne små TikTok-videoser med modeltog og landskaber, han selv har bygget.

”Mit første forsøg – et klip af et højhastighedstog – fik over 2.700 visninger,” fortæller han.

”Det her med det japanske tog lagde jeg op for en uge siden. Der er allerede over 800, der har set det.”

Er det nyt i modeltogsmiljøet at bruge TikTok?

”Ja, det er begyndt at fylde mere,” nikker han.

Til trods for trofaste entusiaster og nye tiltag lægger stamkunderne og ejeren ikke skjul på, at modeltogene går en hård fremtid i møde.

”Vi er vel på en tredjedel af, hvad vi var for 15 år siden,” siger Theis Berantzino.

Under corona blev der skrevet i medierne, at salget af modeltog steg markant. For Theis Berantzino så det anderledes ud:

”Det er vrøvl. Märklin havde kun fremgang i deres egen webshop. Kigger man

SKALERBAR FORRETNINGS-MODEL

→ Der findes mange størrelser, også kaldet skalaer, inden for modeltog – fra de store udendørsmodeller til bittesmå minitog.

→ Skalaen viser forholdet mellem modeltoget og det rigtige tog. For eksempel betyder 1:87 (størrelse H0), at toget er 87 gange mindre end det virkelige.

→ Det mest almindelige i Danmark er H0, N og Z, men også spor 1 og G bruges.

→ H0 er klart mest udbredt med stort udvalg af tog og tilbehør, som passer indendørs. N bruges, hvor pladsen er begrænset, mens spor 1 og G er store og kræver mere plads.

på hele firmaet, var der ingen stigning. I virkeligheden konkurrerer flere producenter i dag med deres egne forhandlere.”

Togcenter Gentofte

kører togene stadig i et lukket kredsløb af nostalgi, der holder fortidens landskaber og nutidens drømme i live. Det sidste tog er endnu ikke kørt, selvom butikken sidste år blev præsenteret som et fænomen, der er ved at forsvinde, i bogen ’Hovedstaden bag facaden’, som fulgte med udstillingen af samme navn på

Københavns Museum.

”Det har jeg det egentlig meget godt med,” siger Theis Berantzino.

”Vi blev jo fremhævet som noget særligt. Måske tager det så lidt længere tid, før vi forsvinder. Eller måske gør det slet ikke,” siger han og smiler skævt.

”Jeg skal jo leve af det her i syv år endnu, til jeg er 67. Måske længere – jeg har ikke en stor pensionsopsparing,” tilføjer han med glimt i øjet.

Så kigger han ud over butikken:

”Men det er jo trist, at branchen er uddøende.” ■